

—
Верховний
Суд

Аналіз
стану здійснення правосуддя
Великою Палатою Верховного Суду
в першому півріччі 2023 року

Київ 2023

Зміст

1.	Загальні обсяги роботи Великої Палати Верховного Суду	3
2.	Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду в апеляційному порядку та за скаргами на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати	5
3.	Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду у касаційному порядку	8
4.	Здійснення правосуддя Великою палатою Верховного Суду за заявами про перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами	12
5.	Додатки	
	Порівняльна аналітична таблиця 1. Загальні показники здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за порядком звернення та видами справ	14
	Порівняльна аналітична таблиця 2. Результати здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за порядком звернення та видами справ	14

1. Загальні обсяги роботи Великої Палати Верховного Суду

Упродовж першого півріччя 2023 року на розгляд Великої Палати Верховного Суду надійшло **284¹** справи та матеріали, що в **1,8 рази більше**, ніж у першому півріччі 2022 року (156). З них **74** одиниці становлять справи за касаційними скаргами, **58** – апеляційні скарги, **34** – заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами, **4** – заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та **114** інших процесуальних звернень.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **413²** справ і матеріалів, що **на 18 % більше**, ніж у першому півріччі 2022 року (350).

Серед справ і матеріалів, що перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду, домінують справи за касаційними скаргами, що надійшли з касаційних судів. Їх кількість становила **144** одиниці проти 132 – у першому півріччі 2022 року. Серед інших матеріалів, що перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду, **102** апеляційних скарги та справи, **42** заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами, **6** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, **2** скарги на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати та **117** інших процесуальних звернень, які Велика Палата Верховного Суду повернула або щодо яких відмовила у відкритті провадження, оскільки їх розгляд по суті не передбачений процесуальним законодавством.

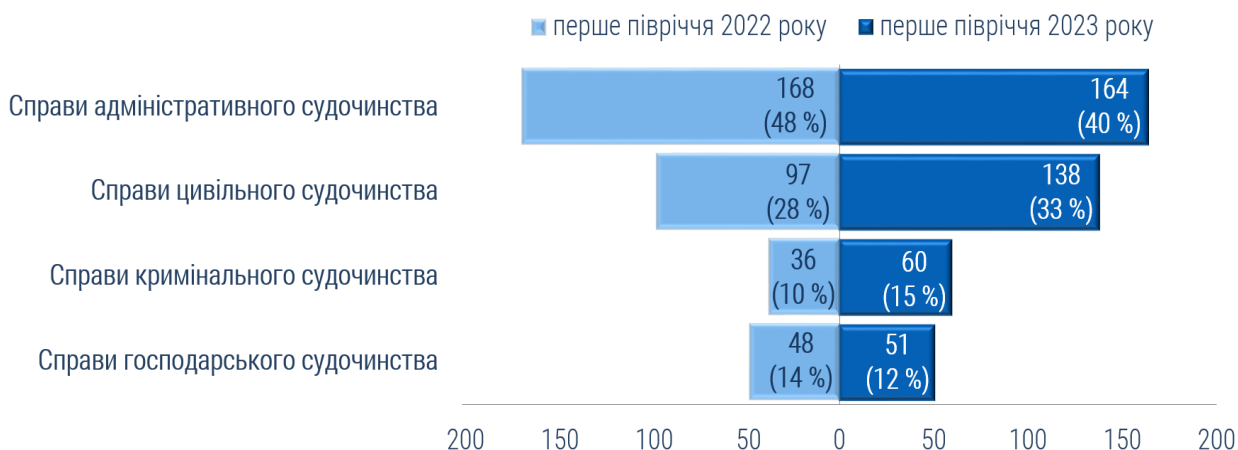
Структура справ і матеріалів, що знаходились на розгляді Великої Палати Верховного Суду, за видами судочинства в першому півріччі 2022–2023 років зображена на **гістограмі 1**.

¹ Довідково: у першому півріччі 2022 року надійшло 45 справ за касаційними скаргами, 36 апеляційних скарг, 14 заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами, 4 заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та 57 інших процесуальних звернень.

² Довідково: у першому півріччі 2022 року перебувало 132 касаційних скарги, 109 апеляційних скарг і справ, 28 заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами, 5 заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, 13 скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати та 63 інших процесуальних звернень.

Гістограма 1

Структура обсягів справ і матеріалів Великою Палатою Верховного Суду за видами судочинства в першому півріччі 2022–2023 років

З гістограми 1 вбачається, що серед справ і матеріалів, які перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду у звітному періоді, як і в першому півріччі 2022 року переважають справи адміністративного судочинства. Питома вага таких справ і матеріалів у загальній кількості, що перебували на розгляді, становила **40 %**, що **на 8 % менше**, ніж у першому півріччі 2022 року.

Питома вага справ і матеріалів цивільного та кримінального судочинства у звітному періоді, порівняно з першим півріччям 2022 року, **збільшилася на 5 %** та становила відповідно **33 і 15 %**.

Частка справ і матеріалів господарського судочинства у загальній кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді була найменшою та становила **12 %** (14 % – у першому півріччі 2022 року).

Упродовж досліджуваного періоду судді Великої Палати Верховного Суду ухвалили **203** судових рішення, якими завершено розгляд справ і матеріалів, проти 180 рішень у першому півріччі 2022 року (**+13 %**), або **49 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді (51 % – у першому півріччі 2022 року).

На кінець звітного періоду не розглянуто **174** справи та матеріали, або **42 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 145 одиниць, або 41 %, станом на 1 липня 2022 року.

2. Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду в апеляційному порядку та за скаргами на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати

У першому півріччі 2023 року на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **102** апеляційних скарги та справи, що **на 6 % менше**, ніж у першому півріччі 2022 року (109).

У періоді, що аналізується, Велика Палата Верховного Суду розглянула **47** апеляційних скарг і справ, або **46 %** кількості апеляційних скарг і справ, що перебували на розгляді проти 60 одиниць (55 %) у першому півріччі 2022 року. Серед них не прийнято до розгляду **10** апеляційних скарг та закрито **1** апеляційне провадження. У **36** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень.

За результатами апеляційного перегляду рішень справах (**36**), у **26** справах судові рішення залишено без змін, у **2** – судові рішення змінено та у **8** справах судові рішення скасовано.

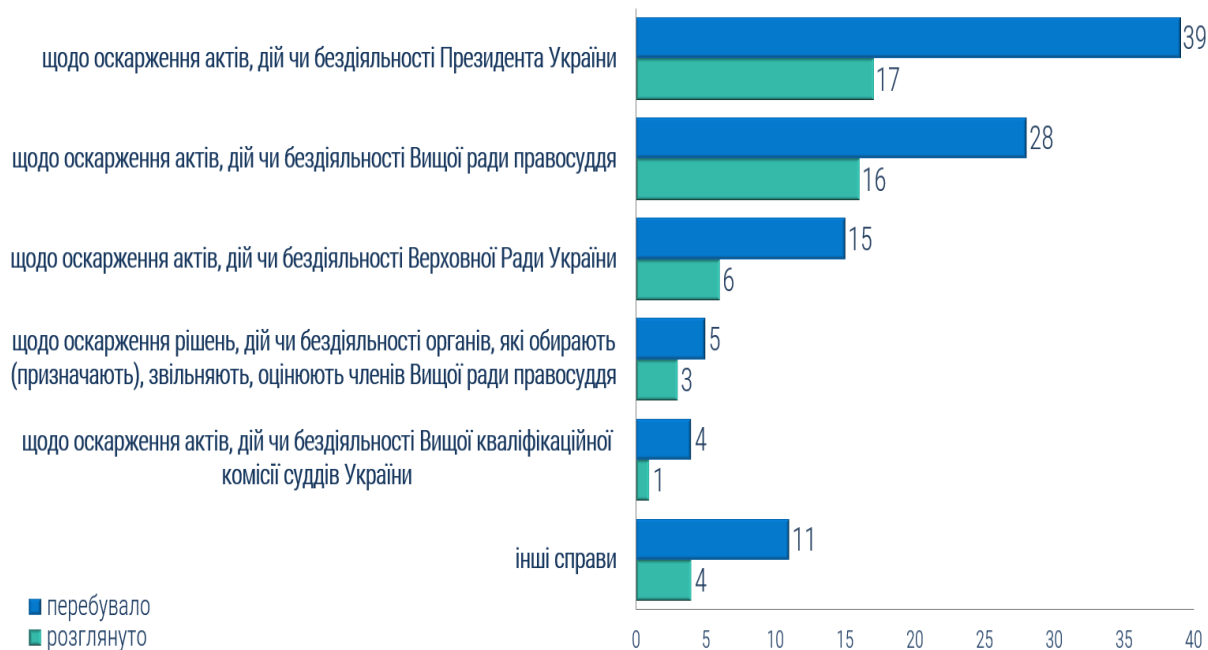
За результатами скасування судових рішень у **8** справах, нові судові рішення ухвалено у **4** справах, **3** справи направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції або для продовження розгляду та у **1** справі закрито провадження.

У першому півріччі 2022 року не прийнято до розгляду 8 апеляційних скарг та у 52 справах судові рішення переглянуто. За результатами перегляду, судові рішення залишено без змін у 38 справах, змінено – у 3 справах та судові рішення скасовано в 11 справах. У результаті скасування судових рішень, у 5 справах ухвалено нові судові рішення, 5 справ направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції або для продовження розгляду та в 1 справі закрито провадження.

Показники справ і матеріалів, що перебували на розгляді та розглянуті Великою Палатою Верховного Суду в апеляційному порядку за категоріями в першому півріччі 2023 року відображено на **гістограмі 2**.

Гістограма 2

Показники справ і матеріалів, що перебували на розгляді та розглянуті Великою Палатою Верховного Суду в апеляційному порядку за категоріями в першому півріччі 2023 року

Відповідно до даних статистичної звітності на розгляді Великої Палати Верховного Суду у досліджуваному періоді перебувало **39** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України (35 – у першому півріччі 2022 року), з них **23** – надійшло в першому півріччі 2023 року (9 – у першому півріччі 2022 року).

У цьому періоді розглянуто **17** апеляційних скарг і справ, або **44 %** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України, що перебували на розгляді проти 21 (60 %) – у першому півріччі 2022 року. З них не прийнято до розгляду та повернуто **5** апеляційних скарг, у **1** справі закрито апеляційне провадження та у **11** справах судові рішення переглянуто та залишено без змін.

Станом на кінець звітного періоду у Великій Палаті Верховного Суду залишились нерозглянутими **24** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України, або **62 %**, що перебували на розгляді, проти 14 одиниць, або 40 % станом на 1 липня 2022 року.

У звітному періоді на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **28** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої

ради правосуддя (35 – у першому півріччі 2022 року), з них **10** – надійшли в першому півріччі 2023 року (8 – у першому півріччі 2022 року).

У цьому періоді розглянуто **16** таких матеріалів, або **57 %** апеляційних скарг і справ, що перебували на розгляді проти 15 (43 %) – у першому півріччі 2022 року. З них не прийнято до розгляду **2** апеляційних скарги та у **14** справах судові рішення переглянуто. У результаті апеляційного перегляду в **9** справах судові рішення залишено без змін, у **1** – змінено та в **4** справах судові рішення скасовано та ухвалено нові судові рішення.

Станом на 1 липня 2023 року не розглянуто **12** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя, або **43 %**, що перебували на розгляді, проти 20 одиниць, або 57 % станом на 1 липня 2022 року.

У першому півріччі 2023 року на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **15** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України (18 – у першому півріччі 2022 року), з них **11** – надійшли в першому півріччі 2023 року (11 – у першому півріччі 2022 року).

У цьому періоді розглянуто **6** таких матеріалів проти 10 – у першому півріччі 2022 року. З них не прийнято до розгляду та повернуто **2** апеляційних скарги та у **4** справах судові рішення переглянуто. У результаті апеляційного перегляду в **3** справах судові рішення залишено без змін та у **1** справі судові рішення скасовано, а справу направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції.

Станом на кінець звітної періоду у Великій Палаті Верховного Суду залишились нерозглянутими **8** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, проти 8 одиниць станом на 1 липня 2022 року.

У цьому періоді на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **5** апеляційних скарг і справ щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів Вищої ради правосуддя), з них **3** – надійшло в першому півріччі 2023 року.

Упродовж першого півріччя 2023 року Велика Палата Верховного Суду переглянула судові рішення у **3** справах цієї категорії. З них у **2** справах судові рішення залишено без змін та у **1** справі судові рішення скасовано, а справу направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції.

Станом на кінець звітної періоду не розглянуто **2** справи за апеляційними скаргами щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів Вищої ради правосуддя).

У першому півріччі 2023 року на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **4** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (14 – у першому півріччі 2022 року), з них **3** – надійшли в першому півріччі 2023 року (2 – у першому півріччі 2022 року).

У цьому періоді Великою Палатою Верховного Суду переглянуто судові рішення у **1** такій справі. У результаті апеляційного перегляду рішення у цій справі скасовано та провадження закрито. У першому півріччі 2022 року Великою Палатою Верховного Суду переглянуто судові рішення у 11 справах, з яких у 7 справах судову рішення залишено без змін та в 4 справах – скасовано.

Станом на 1 липня 2023 року у Великій Палаті Верховного Суду залишились нерозглянутими **3** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, проти 3 одиниць станом на 1 липня 2022 року.

Упродовж звітнього періоду на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **11** апеляційних скарг і справ інших категорій. З них розглянуто **4** апеляційних скарги та справи.

Станом на 1 липня 2023 року не розглянуто **7** апеляційних скарг і справ.

Упродовж досліджуваного періоду на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **2** скарги на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати, які станом на 1 липня 2023 року не розглянуто.

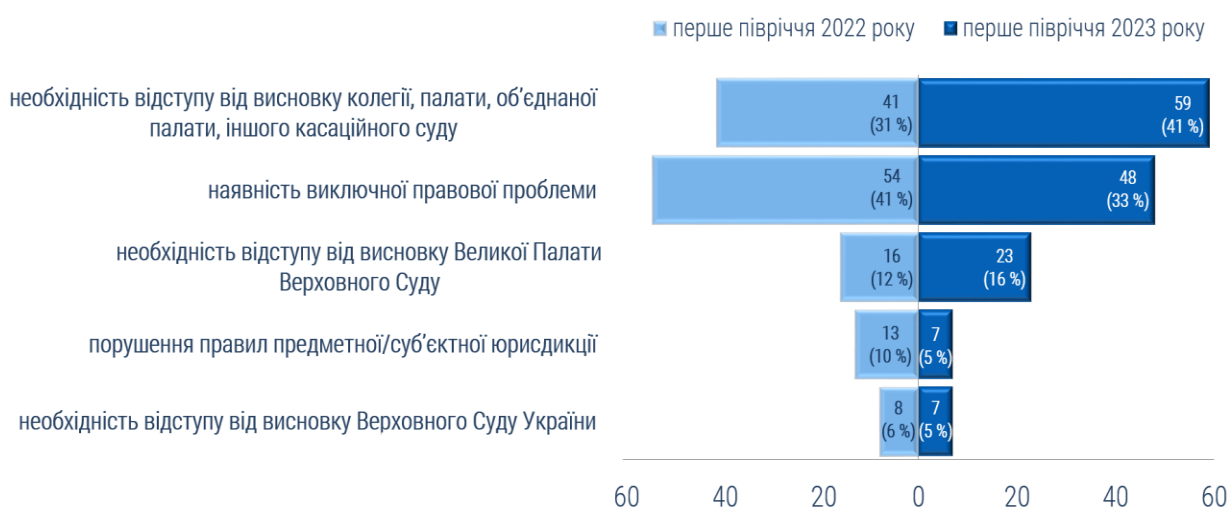
3. Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду у касаційному порядку

З урахуванням нерозглянутих справ (**70**) на початок першого півріччя 2023 року в провадженні Великої Палати Верховного Суду знаходилось **144** справи у касаційному порядку. У першому півріччі 2022 року ці дані дорівнювали 132 одиницям, з яких 87 – нерозглянуті справи на початок періоду. Цивільні справи становили **73** одиниці, або **51 %** справ, що перебували на розгляді у касаційному порядку, господарські – **47 (33 %)**, адміністративні – **18 (13 %)** та кримінальні справи становили **6** одиниць (**4 %**). У першому півріччі 2022 року ці показники становили відповідно 64 (49 %), 46 (35 %), 15 (11 %) і 7 (5 %) одиниць.

Показники справ у касаційному порядку, що перебували на розгляді Великої Палати Верховного Суду за підставами надходження у першому півріччі 2022–2023 років відображено на гістограмі 3.

Гістограма 3

Структура обсягів справ і матеріалів, що перебували на розгляді за підставами надходження до Великої Палати Верховного Суду в першому півріччі 2022–2023 років

Наведені показники вказують на те, що серед загальної кількості справ (144), які знаходилися на розгляді Великої Палати Верховного Суду у касаційному порядку, найбільшу кількість справ становлять справи з підстав необхідності відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати, іншого касаційного суду та з підстав наявності виключної правової проблеми. Частка таких справ становила відповідно 41 і 33 %. У першому півріччі 2022 року ці показники становили відповідно 31 і 41 %.

Частка справ з підстав необхідності відступити від висновку Великої Палати Верховного Суду у звітному періоді становила 16 % проти 12 % – у першому півріччі 2022 року.

Найменші обсяги справ ВП ВС мала з підстав порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції Великої Палати Верховного Суду та у зв'язку з необхідністю відступити від висновку Верховного Суду України. Частка таких справ становила по 5 %.

У першому півріччі 2023 року Велика Палата Верховного Суду повернула до касаційних судів **36** справ в касаційному порядку, проти 24 – у першому півріччі 2022 року. З них:

- 20** справ повернуто то Касаційного цивільного суду;
- 10** – до Касаційного господарського суду;
- 4** – до Касаційного адміністративного суду;
- 2** – до Касаційного кримінального .

У звітному періоді, так само як і в першому півріччі 2022 року, переважна більшість справ повернута до касаційних судів у зв'язку з відсутністю підстав для такої передачі. Їх кількість становила **28** справ (22 – у першому півріччі 2022 року). У зв'язку з відсутністю виключної правової проблеми повернуто **5** справ (2 – у першому півріччі 2022 року), у зв'язку з висловленням правової позиції щодо юрисдикції спору в подібних правовідносинах – **2** та у зв'язку з наявним висновком щодо застосування норм права в подібних правовідносинах, викладений у раніше ухваленому рішенні Великої Палати Верховного Суду повернуто **1** справу.

У першому півріччі 2023 року Велика Палата Верховного Суду ухвалила **31** кінцеве рішення у касаційному порядку (30 – у першому півріччі 2022 року). З них **48 %** рішень ухвалено в цивільних справах (**15**), **29 %** (**9**) – в господарських, **16 %** (**5**) – в адміністративних та **6 %** рішень (**2**) ухвалено в кримінальних справах.

За результатами розгляду в **22** справах судові рішення змінено або скасовано та у **7** справах оскаржувані рішення залишено без змін. У першому півріччі 2022 року судові рішення змінено або скасовано у 20 справах, у 8 справах судові рішення залишено без змін і в 1 справі касаційне провадження закрито.

Розподіл рішень Великої Палати Верховного Суду за наслідками скасування оскаржуваних рішень судів першої та/або апеляційної інстанцій представлено на **діаграмі 1**.

Діаграма 1

Наслідки скасування оскаржуваних рішень Великою Палатою Верховного Суду у касаційному порядку в першому півріччі 2023 року

З наведених даних вбачається, що у звітному періоді, кожна друга справа у якій оскаржуване рішення Великою Палатою Верховного Суду скасовано, направлено на новий розгляд (9). У першому півріччі 2022 року серед справ, у яких рішення скасовано переважали справи, у яких Велика Палата Верховного Суду ухвалювала нові рішення (9).

Серед справ, у яких оскаржувані рішення скасовано, 9 одиниць становлять цивільні справи, 5 – господарські, 3 – адміністративні та 1 кримінальна справа.

Станом на кінець першого півріччя 2023 року Велика Палата Верховного Суду не розглянула 77³ справ (78 – у першому півріччі 2022 року. З них цивільні справи становили 38 одиниць, господарські – 28, адміністративні – 9 та кримінальні справи становили 2 одиниці.

За підставами розгляду справ Великою Палатою Верховного Суду у касаційному порядку найбільше нерозглянутих справ залишилось із підстави необхідності відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати та іншого касаційного суду (39) та наявності виключної правової проблеми (18).

З підстав необхідності відступити від висновку Великої Палати Верховного Суду не розглянуто 13 справ, у зв'язку з порушеннями правил предметної чи

³ Довідково: на кінець першого півріччя 2022 року ВП ВС не розглянула 41 цивільну справу, 28 господарських, 4 адміністративних та 5 кримінальних справ.

суб'єктної юрисдикції – 5 та з підстав необхідності відступити від висновку Верховного Суду України не розглянуто 2 справи.

4. Здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за заявами про перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами

У першому півріччі 2023 року до Великої Палати Верховного Суду надійшло **34** заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами, що **у 2,4 рази більше**, ніж у першому півріччі 2022 року (14).

Більшість таких звернень надійшла у кримінальних та адміністративних справах. Їх кількість становила відповідно **20** і **11** одиниць.

Також у звітному періоді надійшло **2** заяви про перегляд судових рішень за виключними обставинами у цивільних справах та **1** – у господарській справі.

У першому півріччі 2022 року у кримінальних і адміністративних справах надійшло відповідно 12 і 1 заява. У цивільних і господарських справах такі заяви не надходили.

З урахуванням нерозглянутих заяв на початок першого півріччя 2023 року в провадженні Великої Палати Верховного Суду перебувало **42** таких заяви (28 – у першому півріччі 2022 року). Більшість із цих заяв (**32**) – з підстави встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом.

У досліджуваному періоді Велика Палата Верховного Суду розглянула **26** заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами (21 – у першому півріччі 2022 року). За результатами їх розгляду щодо **9** заяв відмовлено у відкритті провадження, **11** – повернуто та у **1** справі закрито провадження. На підставі **2** заяв справи розглянуто по суті.

Станом на кінець першого півріччя 2023 року Велика Палата Верховного Суду не розглянула **14** заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами (6 – у першому півріччі 2022 року). З них **9** заяв у кримінальних справах, **3** – в адміністративних та по **1** заяві в господарській та цивільній справах.

У першому півріччі 2023 року, як і в першому півріччі 2022 року, на розгляд до Великої Палати Верховного Суду надійшло **4** заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. З них **3** заяви надійшли в адміністративних справах та **1** заява – в цивільній справі.

З урахуванням нерозглянутих заяв на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **6** таких заяв проти **5** – у першому півріччі 2022 року.

Упродовж досліджуваного періоду розглянуто **5** заяв. За результатами їх розгляду щодо **1** заяви відмовлено у відкритті провадження, **2** – повернуто, на підставі **1** заяви справу розглянуто по суті та на підставі ще **1** заяви ухвалено інше рішення.

На кінець першого півріччя 2023 року нерозглянутими залишилися **2** заяви, якими оскаржено рішення в адміністративних справах. Станом на кінець першого півріччя 2022 року не розглянуто **4** заяви, зокрема **2** – в адміністративній справі та по **1** в господарській та цивільній справах.

Додатки
Порівняльна аналітична таблиця 1

Загальні показники здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за порядком звернення та видами справ

Найменування показника	Перебувало на розгляді		Надійшло на розгляд		Ухвалено кінцевих рішень		Не розглянуто на кінець періоду		
	у першому півріччі								
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
Загальна кількість справ, у тому числі:	350	413	156	284	180	203	145	174	
за порядком звернення									
у касаційному порядку	132	144	45	74	30	31	78	77	
в апеляційному порядку	109	102	36	58	60	47	49	56	
скарги на рішення ВРП (у частині її ДП)	13	2	0	0	8	0	5	2	
заяви про перегляд судових рішень за	виключними обставинами	28	42	14	34	21	26	6	14
	нововиявленими обставинами	5	6	4	4	1	5	4	2
за видами справ									
адміністративних	168	164	64	105	100	88	62	74	
господарських	48	51	12	34	8	11	30	30	
кримінальних	36	60	30	53	26	44	7	12	
цивільних	97	138	49	92	46	60	45	58	

Порівняльна аналітична таблиця 2

Результати здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду за порядком звернення та видами справ

Найменування показника	Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги процесуальних звернень і справ:				Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги задоволені		
	не розглянуто по суті*		розглянуто по суті**				
	у першому півріччі						
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
Загальна кількість справ, у тому числі:	87	132	93	71	39	33	
за порядком звернення							
у касаційному порядку	1	0	29	31	20	22	
в апеляційному порядку	8	10	52	37	14	10	
скарги на рішення ВРП (у частині її ДП)	0	0	8	0	3	0	
заяви про перегляд судових рішень за	виключними обставинами	17	24	4	2	2	1
	нововиявленими обставинами	1	4	0	1	0	0
за видами справ							
адміністративних	34	43	66	45	22	16	
господарських	0	2	8	9	6	5	
кримінальних	24	42	2	2	0	1	
цивільних	29	45	17	15	11	11	

* кінцеві рішення про повернення процесуального звернення, відмову у відкритті провадження, закриття провадження, інший кінцевий результат до відкриття провадження

** кінцеві рішення по суті, якими вимоги задоволено, у задоволенні вимог відмовлено, ухвалено інший результат після відкриття провадження та розгляду по суті

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua